

Ma is aktuális

*„a valóság és mindaz, ami a közélettől elűz,
a közöny, féltékenység, nemzeti gyűlölség vékony jégpáncél
csak; s alatta egy nagy folyam melle fesziül,
mely holnapra áttörheti e kérget, s e jégtörésben
az én maradék erőm is jelenthet valamit.”*



Németh László: Veszprémi példa
Kortárs, 1964.

Szíven ütött Németh László ötvennégy évvel ezelőtt leírt mondata, amelynek elolvasása után messzire elkalandoztak a gondolataim, de mindig vissza-vissza kanyarodtak a mai valósághoz. Nem a politikai közülethez – ezt sikerült elhessegetnem, pedig a mondat minden szava afelé húzott. Hogy mégis másfelé induljak el, azt megkönnyítette a cikk további néhány mondata, de leginkább az a töredék „..., *hogy lassan egész társadalmunk értelmiségi társadalommá válik,...*” – írta már sokadszor bizakodva Németh László. Mi, az idő távlatában már tudjuk, hogy hiába bizakodott.

Vajon mit szólna Németh László a mai kulturális és műveltségi állapotunkhoz? Mennyit változott a fél évszázadnál is hosszabb idő alatt? S ha változott egyáltalán, mivé lett? Hol vannak, vannak-e egyáltalán művelt generációk? Kipisztult-e a közöny és állíthatjuk-e büszkén, hogy a másokért felelősséget érző és úgy is cselekvő emberek sokasága él hazánkban? A „nemzeti gyűlölség” pedig már nem pusztít tovább bennünket? Vagy még fél évszázad múltán is csak reménykedhetünk abban, hogy a társadalomnak legalább egy vékony rétege – nem a vágyott egész, ugyan! – értelmiségi, aki tudatában van az ország iránti felelősségének? Vagy még mindig áthatja a süket és vak lett többséget az érdek vezérelte szolgálalkúság? Nos, ezeken tünődve és a válaszokat keresve jutott eszembe, hogy hét évvel ezelőtt is felcsillant sokunkban a remény, amikor híre ment a közösségi művelődés megújítása programjának, amit ráadásul „Németh László Tervnek” akartak elnevezni. De ezzel az emlékképpel is csak a kérdések tolulnak tovább: hová lett ez a terv? Történt valami? Hogyan újították meg a közösségi művelődést Magyarországon? Mi változott, fejlődött például a kistélepléseken, finanszírozásban, programokban, kulturális szolgáltatásokban?

Akkoriban, a Németh László Terv bevezetésének szándékáról értesülve lapunk 2011/4 -es számában közöltünk egy, a Terv apropóján íródott tanulmányt. Úgy vélem nem tanulság nélküli és nem haszontalan, ha most ismét megjelentetjük. Aktualitásából hét év távlatában mit sem veszített – sajnos.

Mint ahogy Németh László fent idézett mondatának igazságtartalma is örökérvényű – és ez ad reményt ma sokunknak.

Mihályfi Márta
szerkesztő